І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-3237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 172. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 12-го ВЕРЕСНЯ 1961 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 12, 1961 No. 172. VOL. LXVIII.

МОГУТНІЙ ҐУРАҐАН КАРЛА НЕСЕ ЗНИЩЕННЯ І ЗАГЛАДУ ДЕЯКИМ СТЕЙТАМ

НАДБЕРЕЖНІ ОКОЛИЦІ ТЕКСАСУ І ЛУЇЗІЯНИ ЕВАКУЙОВАНІ; 300,000 ОСІБ ЗАЛИШИЛИ МЕШКАННЯ

Ґалвестан, Тексас. — В понеділок вранці радіові станції надавали, що двом південним стейтам Тексасові і Луїзіяні безпосередньо загрожує найсильніший там ґураґан Карла, який має силу вітру понад 100 миль на годину, але передбачають, що швидкість його вітру може дійти до 150 або і до 200 миль на годину. Цей ґураґан вже спричинив те, що в місцевості Кайлан виник торнадо, який спричинив поранення 30 осіб в цьому місті та перервав газові проводи, що, на щастя, не спричинило поважної катастрофи. Бюро погоди в Ню Орлінсі остерігає, що ґураґан може спричинити ще й інші місцеві торнада, і тому населення повинно про це знати та обережно поводитися, поки не мине загроза від ґураґану. Американський Червоний Хрест рекомендував населенню, що мешкало над берегами океану або на островах, евакуюватися і досі залишили доми коло 300,000 осіб в згаданих стейтах. Ґураґан загрожує районові від острова Ґренд на сході в Луїзіяні до Корпус Крісті в Тексасі на заході. Вздовж узбережжя уже цілу ніч падав зливний дощ. Бюро погоди передбачає, що може наладати до 15 цалів дощу. Морські хвилі під час припливу можуть доходити в деяких районах до 15 стіп, тому велика небезпека загрожує всім тим будовам, які лежать нижче 15 стіп. Вже й тепер великі райони Порту О'Конор, Тексас Сити, Сібруку і Фріпорту є під водою. До острова Ґалвестану вже є відтяті всі комунікаційні шляхи. Комісар поліції Бирдс ґадає, що з 73.000 населення залишилися там тільки коло 15.000 осіб. Численні менші місцевості над берегом виглядають немов вимерлі, там залишилась тільки частина поліції, щоб берегти ладу. Ґураґан Карла йде тим самим шляхом, що в 1957-му році віяв ґураґан Одрі, який в Луїзіяні спричинив смерть 590 осіб, в більшості з місцевості Камерон. Це містечко з 5.000 мешканців вповні евакуйоване. В стейті Луїзіяна 40.000 осіб залишили мешкання, втікши на вище положені місця. Червоний Хрест зорганізував понад 200 працівників, які допомагають екакуйованим, для яких будують шатра, або поміщують їх в публічних будинках, шкільних або церковних.

ЗДА висилають до Европи 40,000 вояків

Вашинґтон. — Представник департаменту оборони повідомив, що в найближчому часі ЗДА вишлють до Европи коло 40,000 вояків, щоб там скріпити бойові та запільні американські з'єднання. Одночасно повідомили, що секретар оборони, починаючи з днем 9-го жовтня, припинив транспорт членів родин американських вояків до Европи а також рідних цивільного персоналу. Це зарядження відноситься до членів родин всіх родів збройних сил. У Великій Британії міністер оборони Гаролд Воткінсон повідомив, що формується нову дивізію, яка буде в гострій поготові для вжитку в Німеччині, коли б берлінська криза погіршилася. Департамент оборони не подав, які з'єднання американської армії мають відійти до Европи, ані не є відомо, коли цей транспорт почнеться. Єдина дата, — це день 9-го жовтня, після якої члени родини американських вояків за кордоном не зможуть виїздити до Німеччини. У військових колах заявляють, що треба було сподіватися цього зарядження щодо висилки збройних сил до Европи після тих заходів, які досі пороблено в ЗДА після загострення берлінської кризи: покликання резервістів і збільшення окремих родів збройних сил.

Криваві демонстрації проти Кастра на Кубі

Гавана. — В неділю 10-го вересня в столиці Куби відбулися протикастрівські і протикомуністичні демонстрації, під час яких стріляла поліція і кільканадцять осіб із демонстрантів були поранені. В демонстрації взяли участь коло 4.000 осіб, і це був досі найбільший виступ проти режиму, від коли Кастро є при владі. Демонстрація відбулась у зв'язку із забороною поліції відбути релігійну процесію із статуєю Пречистої Діви. Уряд наказав відкласти релігійний похід на понеділок 11-го вересня, але вірні зібрались в церкві в неділю. Деякі не знали про заборону походу. Парох церкви — єпископ Едуардо Боза Масвідал заповів був процесію на неділю о год. 9-ій перед полуднем, але пізніше, на домагання поліції, відклав її. Та вірні самочинно зорганізували похід в напрямі до палацу президента. Поліція та військо стріляли, один поранений помер від ран. Демонстранти несли написи на транспарентах: „Куба так, Росія ні!", „Нехай живе воля!", „Геть із комунізмом!", „Нехай живе Христос". Деякі вояки кидали зброю та зривали відзнаки і переходили на бік демонстрантів, що юрба вітала ґураґаном оплесків.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** підписав закон 7-го вересня, згідно з яким ЗДА дають $150,000 на пам'ятник в пам'ять всіх тих, які згинули в Перл Гарборі в 1941-му році і на Пацифіку під час другої світової війни. Фонди на цей пам'ятник склало громадянство, а уряд тільки доповнив їх, щоб пам'ятник міг бути готовий до 20-их роковин перлгарборської катастрофи.

● **Голова Республіканського Крайового Комітету** конґресмен Вілліям Міллер заявив на зборах Американської Політично-Наукової Асоціяції, що Республіканська партія в президентських виборах у 1960-му році дістала малощо менше голосів від Демократичної партії, і тому президент Кеннеді повинен ставитися до республіканців не тільки як до опозиції, але і як до творчої сили, яка хоче і може впливати на формування політики.

● **Секретар праці Артур Дж.** Ґолдберґ заявив в Конґресі, що виплата допомог безробітним робітникам є невистачальна, бо вона, як виявили досліди, не вистає на те, щоб робітник міг вижити з родиною. Конґресова комісія розглядає справу збільшення допомоги безробітним.

● **61-річний дорадник президента Кеннеді Джеймс М. Лендіс** 7-го вересня вніс просьбу про резиґнацію, яку Президент прийняв. Сталося це після того, як на розводовій розправі 45-річного Джозефа Тодда проти 41-річної Поліни Тодд виявилося, що пан Тодд оскаржує Лендіса в тому, що він між 1-им червня і 29-им липня 1961 мав кілька разів доконати перелюбства з його дружиною. Білий Дім повідомив, що Лендіс зрезиґнував вже давно, а повідомлення про це аж тепер появилося. Лендіс був розведений із першою жінкою в 1947 році, і одружений є із розведеною своєю бувшою асистенткою.

ГОТУЮТЬСЯ ЗУСТРІЧАТИ „КАРЛУ"

Бажаючи зменшити наслідки ґураґану „Карли", населення міста Ню Орлінс в стейті Луїзіяна позаховувало в безпечні місця не тільки свої цінніші речі, але й усе, що можна зберегти. На фото: один із мешканців виносить до сховища шкляні плити з вікон.

У НЮ ЙОРКУ ВІДБУЛАСЬ ДРУГА СЕСІЯ СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ

Ню Йорк. — В минулі суботу й неділю, 9 і 10 вересня ц. р., відбулась частинно в т. зв. Філософічній залі Колюмбійського університету, частинно в Українському Інституті Америки друга сесія Світового конґресу української вільної науки, скликана, як і перша сесія в березні 1961 р. Науковим Товариством ім. Шевченка з нагоди 100-річчя від року смерти Т. Шевченка. Сесія розпочалась о 9.15 ранку в згаданій залі Колюмбійського університету вступним словом президента НТШ проф. д-ра Романа Смаль Стоцького, який — частинно англійською, частинно українською мовами — вказав на завдання української вільної науки, зокрема НТШ, на тлі теперішньої дійсности в УССР, стверджуючи, що розвиток вільної української науки йде по лінії ідеалів, засідчених цілим життям та творчістю Т. Шевченка. Професор Смаль-Стоцький привітав приявних представників Церков і установ та подякував Колюмбійському університету за гостинність. За президіяльним столом засіли: проф. М. Зайців, проф. д-р Гр. Лужницький, голова НТ ім. Шевченка в Канаді проф. д-р Е. Вертипорох і проф. д-р М. Стахів. Це суботішнє передполудневе засідання сесії виповнили доповіді д-ра Матвія Стахова „Совєтська державність в Україні в юридичному та соціологічно - політичному аспекті", проф. д-ра Мих. Маркова, з Реґабілітаційного Центру Медичного факультету Пенсилвенійського університету у Филаделфії, про „Зв'язок очних недуг з нервовою системою людини" (англійською мовою), д-р Б. Винара з університету в Денвері, Колорадо, про „Сучасний стан економічних наук в Україні", д-ра Осипа Андрушкова на тему „Математика в УССР сьогодні" проф. О. Архімовича про „Проблеми збіжжя та збіжеві культури в Україні по другій світовій війні", проф. д-ра В. Калини про „Ідеологічні розбіжності в модерній фізиці" та проф. Нестора Короля на тему „Так звана цілина і

(Продовження на стр. 4-ій)

Вінніпеґ готується до відзначення 150-річчя Маркіяна Шашкевича

Вінніпеґ. — Згідно з повідомленням місцевого українського католицького тижневика „Поступ", з ініціятиви Українців Католиків Манітоби відбулися 4-го серпня ц. р. наради всіх українських організацій міста Вінніпеґу в справі Ювілею 150-річчя з дня народження Великого Сина Західніх Земель, о. Маркіяна Шашкевича. Покликано до життя два Комітети: Комітет Відновлення Пам'ятника М. Шашкевича на чолі з п. Василем Запісоцьким (голова Т-ва Рідна Школа ім. о. М. Шашкевича) і Програмовий Комітет на чолі з о. ред. С. Іжиком. До цих Комітетів входять представники всіх українських національних організацій міста Вінніпеґу так, що Ювілейні святкування в честь о. Маркіяна Шашкевича будуть мати широкий громадський характер. Ці святкування відбудуться в неділю, 22 жовтня ц. р. з наступним начерком програми: в год. 10 рано Архиєрейська Служба Божа в наміченні українського народу в церкві св. Андрея, в год. 12 вполудне похід до пам'ятника о. Маркіяна Шашкевича, а опісля в год. 1.00 по полудні спільний обід у Рідній Школі ім. Маркіяна Шашкевича. Спільна Святочна Академія відбудеться в год. 7.30 вечора в Плейгавзі.

Найближчі родини кол. головних предсідників УНС будуть почесними гостями на фестині на Союзівці

Союзівка, Керґонксон. — На великому першому осінньому фестині, що відбудеться з багатою мистецькою та розваговою програмою в найближчу суботу й неділю, 16 і 17-го вересня, почесними гостями будуть найближчі родини колишніх голов. предсідників Українського Народного Союзу: дружина покійного Дмитра Капітули, син покійного Ядловського, дружина покійного Мурашка та дружина покійного Дмитра Галичина. Рівночасно, відповідаючи на численні запити заінтересованих, інформується, що наш европейський артист і дириґент та музиколог д-р Мирослав Антонович, у програмі свого гостинного виступу на вечері пісні і живого слова в суботу, 16-го вересня, виконає пісні: Лисенка „Ой, ненько, ненько", Людкевича „Ліщино, ліщино", Лисенка „Казав мені батько, щоб я оженився", „Задумав дідочок, задумав жениться", як також арії з опер Лисенка „Тарас Бульба", Верді „Бальмасковий" і Россіні „Севільський цирульник". Крім гостинного виступу д-ра Антоновича, в програмі вечора візьмуть участь надійна співачка Надія Дворaківська та письменники - фейлетоністи Микола Понеділок й Іван Керницький (Ікер). Микола Понеділок крім того, буде майстром церемонії під час вибору „Міс Союзівки", що відбудеться того ж дня після концерту під час забави.

ВІЗЬМУТЬ УЧАСТЬ В МАНЕВРАХ НАТО

З Форту Кембелл в Кентаки виїхало літаками до Туреччини яких 1.900 парашутистів, які візьмуть участь в запланованих там маневрах НАТО. На фото: парашутисти завантажуються на транспортовий літак із усім своїм вирядом.

Захід знову перестеріг СССР щодо летунської комунікації Берліну

Москва. — В минулу п'ятницю 8 вересня ц. р. ЗДА, Англія і Франція у трьох паралельних нотах знову перестерегли Москву, що кожний замах на свобідний комунікаційний летунський рух поміж Західнім Берліном і Заходом буде вважатися за „вислід аґресивної акції збоку совєтського уряду і східньо-німецького режиму". В обширній ноті знову пригадується низку формальних актів, підписаних західніми альянтами і СССР в справі свобідного летунського руху між Західнім Берліном і Заходом із встановленням трьох летунських коридорів та з дозволенням трьом цивільним летунським компаніям — по одній з ЗДА, Англії і Франції, користуватись тими коридорами нарівні з військовими літаками. У цій західній ноті стверджується, що це право західніх альянтів базується на такій самій воєнній вигрі, як на ній базується право Східньої Німеччини втримувати власний летунський рух. Західні великодержави відкидають право СССР приймати односторонні постанови на зміну винішнього стану, який видається Москві невигідним. В дуже гострих словах розшифровується пропаґандивне большевицьке словництво „реваншисти, мілітаристи, шпигуни і диверсанти", виявляється всю облуду цих висловів та відмовляється російським і німецьким комуністам право кваліфікувати користаючих з летунської комунікації до та з Берліну — за критерієм отих фальшивих совєтських термінів. Стверджується леґально - демократичний характер уряду в Західній Німеччині, який має повне право користуватись з тієї летунської комунікації та в протилежності до дій того уряду на терені Західнього Берліну вказується на нелеґальність втримування у Східньому Берліні німецьких комуністичних військ і парамілітарних формацій.

В той сам день, в минулу п'ятницю, Хрущов, промовляючи на бенкеті у честь індійського прем'єра Неру, заявив, що він „готов" до переговорів з західніми державами про Німеччину й Берлін „в якнайкоротшому часі'. Водночас він знову підтримав всі ті вимоги, які виключають можливість порозуміння.

Папа закликає володарів світу до мирових зусиль

Рим. — Папа Іван XXIII відправив в асисті 12-ох кардиналів Понтифікальну Богослужбу на інтенцію миру та виголосив під час неї промову з закликом до володарів світу і всіх людей у світі — вживати мирових зусиль, щоб не допустити до вибуху нової війни. Папа не назвав за іменем ніякої країни, але його заклик — за коментарями преси — був виразно звернений на адресу СССР і ЗДА. Закликаючи до „справді вільних і щирих переговорів" Папа підкреслив, що „правда і справедливість повинні бути збережені для охорони основних свобод і незнищимих вартостей кожного народу та кожної людської істоти". Папа наполегливо звернув увагу керівникам нинішнього світу, щоб вони взяли під увагу відповідальність, яку несуть перед трибуналом історії та що більше — перед Господнім трибуналом. — Промова Папи була передавана через італійську і західньо - европейську радіо - сіть, а негайно після її закінчення, передавано її через могутню Ватиканську радіостацію на 30-х мовах Це сталося в неділю 10 ц. м. в Кестель Ґандальфо.

ВСЧ. О. А. БОРСА НАЙМЕНОВАНИЙ ДЕКАНОМ НЮ ДЖЕРЗІ

Згідно з повідомленням филаделфійського українського католицького щоденника „Америка", Преосв. Кир Йосип Шмондюк на доручення ВПреосв. Митрополита Кир Амвросія Сенишина найменував пароха Джерзі Сіті всч. о. Антона Борсу на діючого декана Ню Джерзі.

Зустріччю на Союзівці студенти прощались з вакаціями

Союзівка, Керґонксон. — На прощання з цьогорічними вакаціями Українська Студентська Громада у Филаделфії влаштувала впродовж суботи і неділі, 9 і 10-го вересня студентську зустріч на цій мальовничій оселі УНСоюзу в Кетскільських горах. В зустрічі взяло участь 115 студентів із 25 університетів навіть таких віддалених міст, як Дітройт, Клівленд і Міннеаполіс. У програмі цієї товариської студентської зустрічі були спортові змагання в суботу під час дня та мистецька програма і забава того ж дня ввечері. У мистецько-розваговій програмі взяли участь Ігор Чума, Р. Швець, Вол. Карпинець, Мстислав Петик та Богдан Волощук. Розвага продовжувалась в неділю після полудня при імпровізованій ватрі над басейном з всілякими „несподіванками", зокрема для приявного на імпрезі головного предсідника УНСоюзу п. Й. Лисогора, що його студенти, згідно з подібними традиціями студентської бувальщини, „з належною пошаною" примусово скупали в воді. Цією зустріччю на прощання вакацій студенти плянують започаткувати на цій же оселі також майбутні подібні зустрічі на найвищу скалю.

СССР ПЕРЕВІВ ПІД ЧАС МАНЕВРІВ П'ЯТИЙ І ШОСТИЙ ЯДРОВІ ВИБУХИ

Вашингтон. — У минулу неділю 10-го вересня ц. р. Совєтський Союз перевів дальші два штучні ядрові вибухи, при чому один з них був атомовий, меншої сили, а один водневий, у силі кількох меґатонів. Ці експерименти переведено в ході великих совєтських маневрів на далекій півночі. Вибухи сталися в обширі Баренцького моря і моря Кара, на т. зв. Новій Землі. Совєти попередили були, що в часі між 10-им вересня і 15-им листопада цей обшир буде закритий для мореплавби і летунського руху. Як у чотирьох попередніх випадках, так і тепер повідомлення про ті вибухи прийшли не з совєтського, а з американського джерела, від державної Комісії атомової енерґії. Після того, як Совєти проголосили 30 серпня ц. р. рішення відновити ядрові експерименти, перший такий експеримент стався вже 1го вересня ц. р. Американські фахівці переконані, що водневий вибух в минулу неділю започаткував вже другу серію експериментів. При цій нагоді пригадують, що ЗДА перевели свій перший штучний вибух водневої енерґії ще 1-го листопада 1952 року на острові Еніветок на Тихому океані, а Совєти наслідували це 12-го вересня 1952 р. Американська Комісія атомової енерґії має свою сіть підслухових апаратів в різних пунктах світу й вони здатні з дотою великою докладністю визначити час і місце кожного атмосферичного вибуху. Всі шість американських повідомлень про совєтські ядрові вибухи впродовж 10 перших днів вересня потвердили дуже сильні й вразливі японські астрономічні обсерваторії. За західними коментарями, всі ці останні штучні ядрові вибухи в СССР мають політично - пропаґандивну ціль: спонукати головно переляканi нейтральні країни впливати на Америку, щоб вона якмога швидше почала переговори з СССР та пішла большевикам на дальші поступки в ім'я збереження миру за всяку ціну. Американська преса коментує, що частинно цей атомовий шантаж, якщо йде про так звані нейтральні країни, большевикам удався. В той сам день, як в совєтському арктичному обширі переведено два ядрові штучні вибухи, Хрущов, відкриваючи гідроелектрівню над Волгою біля Сталінґраду висловив переконання, що йому вдасться перевести свою програму в справі Німеччини й Берліну. Він покликався на факт, що не тільки ЗДА й Англія але й Франція та Західня Німеччина висловили готовість до переговорів і це для Хрущова було „проміньчиком надії", що теперішній конфлікт вдасться поладнати мирно — очевидно по лінії совєтського диктату.

Хрущов відкинув заклик ЗДА й Англії щодо припинення атомових дослідів

Москва. — В минулу суботу 9 вересня ц. р. викликано до совєтського міністерства закордонних справ амбасадорів ЗДА Лювеллина Томпсона й Англії сера Франка Робертса та вручено їм офіційну відповідь на заклик президента Кеннеді й прем'єра Мекміллена до Хрущова, щоб той казав припинити всякі атмосферичні штучні атомові вибухи. Два західні лідери дали термін для відповіді власне суботу 9 ц. м. Переведені в міжчасі вже 4 совєтські штучні атомові вибухи та заява Хрущова в інтерв'ю з представниками „НЙ Таймсу" Золцберґером заповідали вже раніш відкинення того західнього заклику. Ця офіційна совєтська нота знову роїться від пропаґандивних тверджень, фраз і закидів, при чому Хрущов знову повторив, що він „з важким серцем" рішився на відновлення атомових вибухів з уваги ніби на воєнні приготування Заходу. Хрущов знову закидає ЗДА й Англії, що вони „поділились ролями" з Францією, яка, без уваги на Женевську атомову конференцію, переводила атомові вибухи. Хрущов погоджується припинити всякі штучні атомові вибухи під двома умовами: коли Захід прийме його розв'язку проблеми Німеччини — Берліну з підписанням мирового договору з двома Німеччинами й перетворенням Західнього Берліну у вільне місто та коли Захід погодиться на генеральне і тотальне міжнародне роззброєння. ЗДА й Англія висловили „жаль" з приводу тієї совєтської ноти, що знову перекреслила надію на відпруження ситуації.

СКІНЧИЛАСЬ ЖЕНЕВСЬКА АТОМОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

Женева. — В минулу суботу 9-го вересня ц. р. відбулось 340-ве засідання конференції ЗДА, Англії і СССР в справі припинення атомових експериментів. Семьон Царапкін відчитав і зголосив до протоколу негативну відповідь Хрущова на заклик Кеннеді й англійського прем'єра Мекміллена про негайне припинення всяких атмосферичних атомових вибухів. Після того, делеґати ЗДА й Англії запропонували відкласти конференцію, яка почалась 31-го жовтня 1958 р., на „необмежений час".

У СВІТІ

● **До Москви** прилетіла 5-членна делеґація марокканських арабів під проводом міністра для ісламських справ Аллял ель Фассала з особистим листом від короля Гассана II до Леоніда Брежнєва, „президента" СССР. Марокканська делеґація переведе три тижні в СССР, як „місія доброї волі".

● **Англійський маршал** Вайкавнт Монтґомері, відомий із своїх екстраваґантських виступів, приїхав до комуністичного Китаю на відвідини.

● **Японці**, що є надзвичайно вразливі на пункті атомових експериментів, прийняли „із смутком і жалем" до відома американське рішення відновити також штучні атомові вибухи, але японська преса признає, що ЗДА мусіли зробити це з уваги на цілу серію нових совєтських експериментів. Тому японський протест в цій справі до Вашинґтону був далеко делікатніший, як був такий протест до Москви.

● **У Кракові в Польщі** будується новий великий шпиталь для дітей, здебільша за фонди американського будівельного підприємства, на чолі якого стоїть натуралізований в Америці польський інженер Владислав Порай-Бернадський. Переговори з комуно-польським урядом тривали три роки, впродовж яких названий американський поляк їздив безчисленну скількість разів до Варшави. Шпиталь має бути готовий за три роки й коштувати коло $6 мільйонів. Початковим роботам приглядались кілька днів тому дві заміжні сестри президента Кеннеді, ро від кількох тижнів об'їздять різні країни Европи.

● **Совєтські танки й війська** розташовано в останньому часі вздовж польсько - німецького кордону, але по польському боці — запевняє англійський щоденник „Дейлі Телеґраф". Закордонним туристам, які бачили це, пояснювано, що большевики „хоронять" Польщу, щоб вона не потерпіла від „неспокою", який може трапитись у Східній Німеччині. Це доказує, що Москва здає собі справу з ненависти східньо - німецького населення до тамошнього комуністичного режиму Вальтера Ульбріхта.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Душі живої не скували

Сорок четвертий уже рік комуністична людоненависницька Москва докладає всіх зусиль, щоб вбити український дух, зламати український резистанс, знівечити українську окремішність і самобутність. Для досягнення цієї мети комуністичний режим застосовує всі засоби, починаючи від переслідувань, терору і фізичного знищення, а кінчаючи безоглядним фальшуванням літературної і мистецької творчости минулих періодів українського відродження та знеславлюванням українських незалежницьких поривів і аспірацій. Сорок чотири роки комуністичні пропаґандисти й аґітатори втовкмачують у душі виховуваної ними молоді, що всі, хто боровся за незалежність України, були зрадниками, що Шевченко, Франко, Леся Українка — все це були поборники дружби з „великим російським народом", що тільки під „зорею Кремля", під совєтською владою Україна знайшла своє „щастя", свій „рай".

Сорок чотири роки тривають ці наполегливі зусилля знищити українську субстанцію і — доводять, що увесь той похід „на знищення України" даремний, підтверджуючи водночас правду Шевченкових слів, що й „неситий не виоре на дні моря поля, не скує душі живої і слова живого". Український вільний дух, українське незалежництво залишилися живими навіть у нестерпних умовах совєтської дійсности. В листах і усних передачах з України і з усіх просторів Совєтського Союзу, де перебувають запроторені на примусові роботи чи заслання українці, пробивається не тільки глибока віра в майбутнє української нації, але й уже відкритий протест режимним намаганням здушити й викоренити український націоналізм. Зокрема, щораз гострішу реакцію викликає знеславлювання офіційною большевицькою наукою і пропаґандою українських визвольних змагань.

Водночас із листами починають надходити з дому червоної неволі уже й ориґінальні літературні твори, зворушливі прорості підпільної літературної творчости, цілковито вільної духом, незнівеченої та непокаліченої важкими умовами підсовєтської дійсности. Зразки цієї підпільної поезії були вже друковані минулими роками на сторінках „Свободи", а сьогодні на цих же сторінках вміщено два вірші із цілої збірки поезій, переданих з України. Один з цих віршів написаний на пошану гетьмана Івана Мазепи, — того Мазепи, якого совєтський режим, продовжуючи традиції московських царів, виклинає як „зрадника Росії й України", імени якого не вільно в Україні навіть згадувати. В другому вірші дана картина жорстоких днів єжовщини, коли люди в Україні, гнані гірше як за Нерона, могли покладатися хіба на ласку собак. Ще в іншому недрукованому тут вірші, автор його Іван Помазан, парафразуючи слова Шевченка — „село і серце одпочине", — дає страхітливу картину сучасного підсовєтського українського села, що в ньому „зграя хат... суха верба „плакуча", бузина кудлата де-не-де, понад шляхом дереза колюча — ні садка, ні тину —аніде..." Ще треба відзначити, що, не зважаючи на важкі переживання автора, довгими роками караного по совєтських тюрмах і концтаборах, вірші його сповнені глибокої Мазепинської віри в те, що кайдани тьми не скують навіки України, що буде ще „українське квітнути село".

Згадані тут зразки української підпільної поезії не відокремлені явища. Подібними настроями живуть сьогодні в Україні не тільки люди старшої ґенерації. Їхню ж думу снує і молоде покоління, задивлене у славу й велич українського минулого, готове змагатися за незалежність і могутність України в майбутньому. Українська душа і слово залишилися вільними. Москві їх не повелося скувати!

Політика доконаних фактів

Понад чотиригодинне інтерв'ю, що його Хрущов дав минулого тижня одному з редакторів „Ню Йорк Таймсу", С. Л. Солцберґерові, було характеристичне для цього совєтського диктатора, який виявив уже не раз свій хист у стосуванні щораз іншого тону й манер, відповідно до обставин і потреб тактики. Цим разом — запевняє той американський публіцист — Хрущов був ввічливий, спокійний, не кидався, не верещав і не лаявся. Він підкреслював свою „пошану" до Америки й американців, говорив про своє бажання запросити президента Кеннеді до Москви, щоб прийняти його там з найбільшими почестями, і десятикратно запевняв, що СССР не хоче війни і її перший не розпочне. Але поруч із цим Хрущов виявляв надзвичайну самопевність, прикметну диктаторам, які вірять у свою „місію" і в успіх своїх започаткованих діл. Він ані на одну йоту не відступив від своїх вимог щодо міжнародного залеґалізування комуністичного режиму в Східній Німеччині та увіковічнення поділу Німеччини, як також щодо „невтралізації" Західнього Берліну, як „вільного міста".

Крізь усю ту довгу розмову Хрущова з американськими журналістами червоною ниткою тяглась совєтська теза про конечність порозуміння з ЗДА, як бази для світового миру. Хрущов раз-у-раз вертався до тієї мрії, що її з таким успіхом здійснював Сталін у Ялті і Потсдамі: про поділ світу на „сфери впливів" між ЗДА і СССР, без запитання країн і народів про їхню думку і волю. Хрущов наполегливо настоював на потребі нової зустрічі з президентом Кеннеді. І саме тільки з Кеннеді — не з „великою чвіркою", а з одиноким представником Америки, як єдиного рівновартного партнера Совєтського Союзу. Про Англію, Францію й Італію він висловлювався легковажно, ба навіть зневажливо, висловлюючи переконання, що в рішальний момент, настрашившись, що будуть „зметені" совєтськими атомовими ракетами та бомбами, вони залишать самотою Америку і не стануть воювати за Берлін. Отож, казав Хрущов, західньоевропейські держави є наче совєтськими „закладниками", яких СССР може „знищити" у випадку війни і які саме тому є запорукою миру. А той мир може бути ґарантований дуже легко, якщо тільки Америка „зрозуміє", що найкращою, найпрактичнішою, найсправедливішою і найдоцільнішою розв'язкою берлінської проблеми є та розв'язка, що її саме пропонує Хрущов...

Цей підхід характеристичний для кожного диктатора - імперіяліста, який вірить, що має силу накинути свою волю і змагає до цілі підступом або насильством. Це та сама тактика, яку стосував Сталін, поставивши світ перед доконаним фактом скомунізування цілого ряду самостійних держав або просто інкорпорування їх до СССР. Політика доконаних фактів — прастара метода всіх завойовників. З найбільшим успіхом стосував її Гітлер, скасовуючи одну за другою клявзулі Версальського договору та відбудовуючи давню німецьку імперію. Останнім совєтським доконаним фактом було інкорпорування Східнього Берліну до Східньої Німеччини. Волтер Ліпман правильно звертає увагу, що Захід знову був неприготований на той совєтський акт і дозволив, щоб його перевели на 100%. Це, як можна було сподіватись, осмілило Хрущова. Він вірить, що зможе продовжувати ту тактику доконаних фактів — без війни. Існує тільки один спосіб, щоб він перестав так думати, говорити й діяти: коли й Захід перейде до тактики доконаних фактів, неприємних та небезпечних для Москви, коли перейде до політичного протинаступу і битиме в цілість колоніяльної червоної російської імперії. Поки цього не буде — Хрущов вигравати ме.

Л. Лесюченко

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ТРЕБА ПОДІЛИТИ!

(III)

Здавалося б, що старанне роз'яснення цих намірів комуністів у країнах Азії, Африки чи Середнього Сходу мало б значно більше значення, ніж посилання туди морської піхоти чи літаків. Спинити внутрішню податливість інтеліґенції в цих країнах до ніжних загравань комуністів — китайських чи російських, — значить наполовину зменшити вплив комуністів там. Але, оскільки „російські експерти" в ЗДА і досі підходять до комунізму, як до соціяльної сили, іґноруючи силу національних рухів, вони радять урядові сипати нові й нові гроші у ці країни, виходячи із засновку, що „бідність витворює ґрунт для комунізму". А вожді національних рухів беруть ці гроші і заграють з Москвою, діючи здебільша так, як вона наказує. Чому? Бо вони вірять, що від Росії нема загрози імперіяльного поневолення. А вірять вони в значній мірі тому, що „російські експерти" освітлюють совєтський комунізм, як соціяльний рух, а не як нову маску відвічного російського імперіялізму.

А що комунізм є тільки маскою російського імперіялізму, можна бачити з IV розділу другої частини проєкту, програми компартії: „Завдання партії в галузі національних відносин". Тут тон уже зовсім не той, що був у відношенні до національностей поза СССР. Тут без всяких ухилянь заявлено твердо: „розгорнуте комуністичне будівництво означає новий етап в розвитку національних взаємин в СССР, що характеризується дальшим зближенням націй і досягненням їх цілковитої єдности".

Далі коротко перераховується, як ця єдність буде здійснюватися в різних галузях: в економічно - промисловій ділянці „вірно поєднуючи інтереси всієї держави з інтересами кожної її республіки" (а оскільки „вірне" поєднання інтересів буде визначати компартія, то, як і тепер, це означатиме визиск національних республік, не в користь загальну, а виключно в користь РСФСР — Російської Республіки); культурний розвиток має йти все на тій самій старій підставі: „соціялістичний змістом, національний формою", тобто, що Москва буде контролювати культуру, і кожна книжка буде, як і тепер, починатися з подяки великому русскому народові за допомогу; в організаційній ділянці: „партія буде сприяти дальшому взаємному збагаченню та зближенню націй".

Коли ж доходить справа до мови — основи культурного розвитку і державної незалежности, то автори змушені, нарешті, показати своє справжнє обличчя. В абзаці про мову сказано:

„Процес добровільного (?!) вивчення поруч з рідною мовою російської, який відбувається в житті, має позитивне значення, бо сприяє взаємному обмінові досвідом і приєднанню кожної нації і народности до культурних досягнень всіх інших народів СССР і до світової культури. Російська мова фактично стала спільною мовою міжнаціональних зв'язків і співпраці всіх народів СССР".

І це значною мірою пояснює незрозумілу і самогубну для Америки сліпоту „російських експертів". Більшість із них — це росіяни, що свого часу повтікали від свого народу, а тепер, у захваті від величі й могутности, що їх принесли Росії комуністи, готові на все, аби лише втримати цю велику Росію єдиною і неподільною. Вони не можуть давати вірних порад країні, що вийшла на перше місце в світі, на місце, яке на їх думку мусить належати Росії.

З морального боку навіть невільно ставити цих російських експертів у таке становище: вони не можуть, органічно не можуть допомагати в боротьбі проти Росії, і тому не треба дивуватись, що всі відомі досі формули для політики супроти Совєтського Союзу, який для цих експертів і для їх слухняних учнів із державного департаменту і досі є „Росія", — що всі ці формули мали своїм наслідком поразку З'єдинених Держав і перемогу большевиків.

Згадаймо бодай коротко про деякі з цих формул, — і зрозуміємо, чому сталося так, що тільки Росія виграла від другої світової війни і тільки Росія збільшила засяг своїх впливів.

В часи війни і зараз після неї ми мали формулу: „Не говоріть про поділ Совєтського Союзу, бо російський народ дуже патріотичний і він з обурення буде підтримувати Сталіна, як підтримував царя проти Наполеона і комуністів проти Гітлера".

Ми мали формулу: „Сам по собі величезний евразійський простір вказує Росії ширитися на всі сторони. Безглуздо противитися законові, який походить з природних умов".

Ми мали формулу: „Не дратуйте без потреби комуністів розмовами про поневолені народи, бо таких народів нема". До речі, цю формулу поширювано так уперто, що совєтське посольство, очевидно, було переконане, що президент Кеннеді не підпише проклямації про Тиждень Поневолених Народів: коли про це з'явилася оповістка в газеті, до конґресмена Пілліона (головного промовця на відзначення Тижня) прибіг третій секретар совєтського посольства питати, чи справді буде це відзначення і чи президент підписав проклямацію!

Ми мали формулу для корпорацій і фірм: „Остерігайтесь балканізації Росії. Ви можете робити бизнес тільки з великою Росією!"

Ми мали формулу й для ідеалістів: „Подивіться, який талановитий російський народ! (тут наводилось приклади від „Спутніка" і танцюристів Мойсеєва починаючи, а на Толстому і Достоєвському кінчаючи). Навіщо вам опиратись цьому обдарованому народові! Живіть з ним, як з братом, бо всі люди — брати!"

Була ще дуже небезпечна формула про страх совєтів. Мовляв, совєти озброюються тому, що бояться Заходу. А коли б їх запевнити, що жадної небезпеки нема, що Захід неозброєний і кволий — тоді вони перестануть боятися і стануть надзвичайно милими людьми.

Маємо ми й формулу останнього часу: „У ядровій війні все буде знищене, а тому Америка не потребує симпатій підсовєтських народів" (чо-

(Закінчення на стор. 3-ій)

З ПІДПІЛЬНОЇ ПОЕЗІЇ В УКРАЇНІ

МОНОЛОҐ МАЗЕПИ

З Переволочного причалу
По Дикім Полю, за Дніпром,
Мазепа з Карлом відступали,
В борні розгромлені Петром.
За гетьманом козацтво славне,
Що з ним надіями жило,
Тепер знедолене, безправне
З відважним Орликом ішло.
А за Дніпром палало пекло —
То лютував страшний Петро:
В крові й вогні усе там блекло,
І плакав з горами Дніпро!
Тоді, спинивши серед степу
Коня, на землю ледве зміг
Устати немічний Мазепа
І сльози капали до ніг.
Козацька з'їхалась старшина,
І вірний Орлик зупинивсь.
А гетьман, ставши на коліна,
Над степом плакав і моливсь:
„Свята Вкраїно, рідний Степе!
Моря крові за вас лилось,
Але побачити Мазепі
Вас вільними не довелось!
У цій борні тебе, мій краю,
Не ворог — розбрат переміг.
Твої сини — тебе карають,
Тирану кинувши до ніг.
Бо Переяславська облуда
З очей не впала ще зовсім;
Вона, пробивши волі груди,
Затискує дихання всім.
І я ввесь вік служив тирану,
Не маючи в руках керма,
Та край, занедбаний Богданом,
Надіявсь вирвати з ярма!
Безсонні ночі, сподівання,
Важку борню, своє життя —
Усе віддав я без вагання,
Мій краю, за твоє буття!
Але людські криваві рани
Залікувати я не зміг!
Мій шлях лежав між двох тиранів —
А власних не було доріг.
І все дарма... Нащо мовчати:
Надії всі тепер в імлі.
І доведеться помирати
За рідну — на чужій землі...
Та віще серце каже нині,
Що не закінчилась борня:
Праправнук діжде на Вкраїні
Святої волі й правди дня!!
І не допустить закувати
України в кайдани тьми;
І будуть: син, і батько й мати,
І донька — вільними людьми!"
Сказав і похиливсь на воза:
Вже вісти на коня не зміг...
А з Півночі гриміли грози,
І обрій хмарами обліг.

Червень 1959 р.

Іван ПОМАЗАН

СОБАКА

Друже мій, тобі потрібно знати,
Що були такі тяжкі часи,
Коли люди мусіли тікати
Від людей у хащі та ліси.
„За Нерона!" — скажеш. Ні, мій друже.
Хтось розкаже все тобі колись.
Може ти прослухаєш байдуже,
Але зараз слухай і дивись!
Ніч осіння... Дощ... Кущі огидні...
Старших двоє в батька на руках,
В матері — малятко й вузол злиднів:
Вигнано їх з рідного кутка!
Стомлені, голодні, напівголі,
Вибиті усі із сил і сна —
Позгинались в бур'яні на полі —
Марять чи дрімають? Хто їх зна!
Досвіток. Плюється вітер лютий,
Линуть хмари в океан небес,
Та бездомний і всіма забутий,
Сумно вис серед степу пес.
Ось він ближче; скиглить, замовкає.
Чути плач дитячий боязкий...
Хтось тихенько стогне, хтось зітхає...
А кругом наруга й вітер злий.
Раптом гомін десь. О Боже милий!
Це ж там люди, це землі краса!
А ось ці — знедолені, безсилі —
Горнуться до стомленого пса.
І він радий, що зіткнувся з ними,
Тихо скиглить, руки лиже їм
І, тихенько лігши між малими,
Зогріває всіх теплом своїм...
Горнуться до пса сердешні діти,
Моляться батьки, щоб Бог одвів
Тих людей від них. Людей! О світе!
Чи Нерон таке творити вмів?!
Ні, не вмів! Бо той, що діяв нині,
Перевершив злом людських катів;
Він, поправши всі права в країні,
Нацькував тут на братів братів!

Лютий 1937 р.

Іван ПОМАЗАН

Роман Коцик

ВІДСТАЛІ КРАЇНИ

Читаємо в пресі: „допомога недорозвиненим народам" або „допомога відсталим країнам" десь у пралісах чи джунглях. А не знаємо й не припускаємо, що одною з найбільш „недорозвинених" країн є тепер наша Україна, поневолена москалями. Стаття п. Тарковича про відносини в Параґваї спонукала мене написати цю статтю. Маю добрих приятелів, що їх доля 14 років тому загнала до Параґваю, і тих, які залишились на рідних землях під московським пануванням. Кажуть, що життьовий стандарт в Параґваї низький, річний прибуток становить всього яких $200. А на Україні?

Від малої дитини мені знаний чоловік, тепер колгоспник в К., виробив разом з дружиною в 1960 році повних 300 трудоднів і за це одержав: чотири з половиною центнери збіжжя і 450 „старих" рублів. За свою хату і „присадибну ділянку" заплатив 56 рублів податку. Мав порося, одну козу і 12 курей, з яких мусів дати 30 кілограмів м'яса державі. Годував порося цілий рік, живе важило 80 кґ. по забитті —60 кґ., і половину забрала соціялістична „родіна". Коза дала всього 100 літрів молока.

Поживою для цього колгоспника, його дружини і сина, який ходив до школи, були: одержане з колгоспу збіжжя, картопля і городовина з „присадибної ділянки" 0.24 гектара (дещо більше як ½ акра). Щоб набути соли і нафти, він мусів продавати яйця від тих 12 курей. Собі яйце міг зварити хіба на Великдень. Для кози збирав травичку по ровах і бур'яни по колгоспних ланах, а для поросяти давав те, що залишалося з бідного стола. На опал (безлісна подільська околиця) мусів весною збирати корінки від кукурудзи та висохле бадилля.

Одержане збіжжя — не пшеницю, а жито, ячмінь та кукурудзу — яким управа колгоспу зволила винагородити його цілорічну працю, молов на жорнах або носив до колгоспного млина, де за перемелення побирали аж — 15%. Про набуття чобіт чи якоїсь одежини при таких „зарібках" не може бути й мови.

Спитає дехто: як живуть там ці люди? Одна відповідь: крадуть! Чим вище начальство, тим більше обкрадає свою соціялістичну державу. Колгоспник мусить красти, чи то в'язку соломи, щоб було на чім переспатися, чи пару кілограмів збіжжя, щоб розтерти його на ручних жорнах, чи який патик, щоб пропалити, чи якоїсь паші для поросяти й кози.

Колгосп утримує цілий штат польових сторожів: коло картопляного лану вже від половини літа, щоб не шпортали молодої картоплі, коло кукурудзи, щоб не ламали шульків до варення, а в осени на муку. Над тими сторожами стоять „об'єждчики", які пильнують їх, над „об'єждчиками" — управа колгоспу, а над управою — начальство з району. І всі крадуть, бо інакше не виживуть. До колгоспної управи раз-у-раз наїздять ревізори, контролери, пляновики — і числа їм немає. Колгосп мусить їх відповідно гостити, розуміється коштом колгоспників.

На голову колгоспу до села Х. спровадили москаля аж з-під Тули, бо свого колгоспники не хочуть слухати. Від часу заснування колгоспу це вже сьомий! Бухгальтерів і рахівників кільканадцять, усе чужинці. А колись у 1.000-гектаровому маєтку в тому селі був лише один „пісарж провентови".

Другий колгосп має великий сад, що його колись посадив я. Тепер він у повній родючості. Всі овочі з нього мусять бути здані на „базу", а колгоспникові дістається хіба падалиця. Овочів у саді пильнує сторожа з псами. По відбір овочів приїздили аж з Тернополя кільканадцять урядовців, для яких приміщення й прохарчування мусів давати колгосп. На контролю цих „торбарів" (так називають їх селяни) приїздив ще один аж з міністерства.

Життьовий стандарт колгоспника на 50% нижчий за життьовий стандарт нашого селянина за польських часів. А знаємо, що за часів Польщі був він куди нижчий, як в Австрії перед 1914-им роком.

У Параґваї мій приятель журиться, що пшениця і риж

(Закінчення на стор. 5-ій)

С. Риндик

НАД СИНІМ ОЗЕРОМ

(БАЙКА)

(1)

Насамперед маленька засторога: нехай ніхто не подумає, що виведені в цьому творі пригоди і люди списані з дійсности. Ні, це самі небилиці, як у кожній байці. Тільки задля більшої правдоподібности та імовірности, замість звірів, виставлено людей. Навіть Синє Озеро видумане. І вода в ньому. І сонце над ним. І геть чисто все. І тому нехай ніхто не бере на свій рахунок непохвальних речей, що можуть трапитися в дальшому викладі, і не псує собі настрою. Я хочу, щоб мої байки читалися з радістю і залюбки. Це може благотворно вплинути на стан моєї нужденної калитки.

А тепер до самої байки. Зачну її трохи здалека.

Як відомо, українська еміґрація дуже кохається в науці. Всюди, де тільки осідає, споруджує величні храми її. Лише у нашому місті довгий час не було нічого наукового — ні НТШ, ні УВАН'у, дармащо відчувалася пекуча потреба в них. Аж нарешті цю прикру аномалію вдалося усунути. Наші аматори рибацького спорту, що кілька років удили рибу єдинолично, врозсип і самотужки, хто як умів, де і коли хотів, вирішили об'єднатися, щоб надалі провадити своє діло організовано, як то належиться культурним людям. І заснували для цього „Наукове Товариство Українських Риболовців Америки" — НаТУРА. Первісна назва цього товариства була простіша: Товариство Українських Рибалок Америки, скорочено ТУРА. Але одному з членів його, спортовому редакторові Квочці, впало на думку, що слово „натура" краще бринить, ніж „тура". Він повів шалену аґітацію за зміну назви. Аґітація вдалася, і назва товариства дістала придаток „Наукове".

Треба, однак, признати, що це не був головний придаток, бо на чолі товариства став справжній науковець д-р Квач, автор цілого ряду наукових розвідок і дуже вправний імпровізатор, що може промовляти на будь-яку тему і то відразу, без надуми, без точки і без коми. Одна з його розвідок — „Циганська проблема" — трактує, наприклад, дуже важливе питання, звідкіля взялися цигани, і висуває наскрізь ориґінальну теорію, що вони походять із давнього Єгипту, бо в деяких околицях України їх називають „фарійонами", себто фараонами. Десь незабаром ця розвідка буде закінчена, бо вступ до неї вже напів готовий. Друга розвідка — „Гопак і маюфес, яко виразники національних темпераментів" — знаходиться в стадії глибоких студій. На черзі стоїть розвідка „Чому українська мова найкраща з усіх мов на світі?"

Якщо розглядати речі з формального становища, то мусимо, звичайно, сказати, що названі розвідки не мають нічого спільного з рибною наукою. Але ця обставина ані на макове зерно не зменшує наукового авторитету голови т-ва НаТУРА, а тим самим і самого товариства. Тим більше, що деякі знання з царини іхтіології і риболовства д-р Квач безумовно має, бо родився і виріс над Гнилою Липою, де з малих літ ловив пукасиків, ковбликів, слизиків і всякі іншу всячину, включно до пуголовок. Тільки пізніше відірвався від цього промислу, бо був відданий у школу, а ще пізніше дістався до Маслосоюзу. За німців торгував вином, а в Америці працював і працює по ночах у якійсь великій канцелярії. Тільки по неділях і святах має просвітлу годину і тоді грає на басолі в нашій оркестрі.

І ця многогранна натура, що різноманітністю своїх талантів нагадує славного Ляйбніца, основоположника багатьох модерних наук, на превелике диво, не дочекалась іще ані одного ювілею, дармащо минуло вже щонайменше три нагоди для цього: 50, 55 і 60 років від народження. Цей недогляд із боку нашої еміґрації пояснюється, між іншим, браком щирих приятелів, а ще більше природньою скромністю д-ра Квача. Читаючи по часописах описи ювілеїв наших заслужених еміґрантів, Квач щиро дивується і навіть обурюється, не розуміючи, чому того чи цього діяча вшановано ювілейним святом.

— Хоч убийте, не розумію, за що цьому чоловічкові справили ювілей! — сказав одного разу, жбурнувши невинною газетою. — І взагалі, що це діється, прошу я вас? Ювілей за ювілеєм! Та ж колись бідному Несторові, славному на ввесь світ літописцеві, не справили сучасники ані одного ювілею. Так само геніяльному авторові „Слова о полку Ігореві". Навіть не подбали, щоб його ім'я передати нащадкам. Таке саме трапилося і з автором „Історії Русів". А тепер щодня якийсь ювілей. Сміх!

— Не сміх, а радість! — відказали йому. — Колись шанували розбійників, а не культуртреґерів, бич, а не розум. І пророків побивали камінням. А що наші предки не шанували своїх діячів культури, то це одна з наших історичних помилок, доказ темноти, а ви хвалите це, як вияв мудрости. Пане докторе! Кожний ювілей означає культуру, і чим більше ювілеїв, тим більше культури. І наші наукові організації повинні на першому місці своєї діяльности поставити якраз святкування ювілеїв, роковин і річниць, щоб наша культура росла.

Д-р Квач рішуче не погодився з цим, але думка про першорядну функцію наукових організацій запала йому глибоко в душу, і він, передумавши справу, вирішив спровадити в цьому напрямку і діяльність товариства НаТУРА...

Щодо решти членів товариства, то можна сказати, що й вони не були далекі від науки і виявляли виразні нахили до неї. Сидячи в тому чи в тамтому відпочинковому льокалі за шкляночкою вина, жваво обговорювали різні наукові новини (електроніку, атомові бомби, керовані стрільна, сателіти, орбіти та інші речі) так само просто й легко, як їх батьки говорили про весілля і хрестини, що траплялися на селі. Усе їм ясне й зрозуміле. А це вже завдяки американському кліматові. В Америці, як відомо, кожний робітник — універсальний учений і філософ, незалежно від того, чим заробляє: чи мастається при конвеєрі, чи трудиться одинолично, чи пакує, наприклад, марґарину, чи розминає шкури. На цих функціях він не тільки набиває руку, але й розум і набуває здібности розв'язувати за одним махом кожну світову проблему — з політики, філософії, філології, фізики, метафізики й катафізики. Зауважено, що ця чудова здібність зростає в міру зросту погодинної платні і рахунків у банках. Такого науковця легко пізнати по тому, що часто позіхає. Особливо, коли до нього говорить хтось із меншим контом. І товариство НаТУРА складається здебільшого з таких чи подібних елементів.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

ЛЬВІВ У 1960 РОЦІ

(3)

Похорон може священик проводити тільки на терені кладовища. Друкування клепсидр заборонене. Вірменська катедра, гарно перед війною віднowлена, нищиться через занедбання. Каплицю при давній архиєпископській палаті віддали для вживання секті „свідків Єгови". Вибудований перед першою світовою війною костел св. Елисавети робить пригноблююче враження, двері і вікна понищені, всередині гараж для тягарових авт. В найновішому львівському костелі М. П. Б. Остробрамської на горішньому Личакові також магазини. Спрофановані мощі фундатора архиєпископа Б. Твардовського перенесено до підземелля катедри. В костелі св. Анни при вул. Городецькій бюро подорожі, в костелі Реформатів при Яківській — клюб. З вулиць і площ усунено всі фігури святих, також усунено фігуру Матері Божої на площі Марійській.

Не вистачає молитовників у польській мові, як зрештою і інших польських книжок. Коли надійде транспорт з Польщі, в книгарні „Международной Книги" при пл. Марійській негайно формується черга покупців.

Польські школи.

Спочатку залишено полякам 4 школи, тепер є 3 з польською викладовою мовою і 8-річною програмою навчання. Школа ч. 24 найбільша, в будинку кол. євангелицької школи при вул. Кохановського (нині Малковського), ч. 30 при вул. Красіцьких (нині Куйбишева) і ч. 10, при вул. Львівських Дітей в будинку давньої школи ім. Г. Сенкевича, в якій наука відбувається тільки у вечірні години. До тих шкіл ходить, як мені говорили, біля тисячі учнів. Школи польські, але тільки з назви. Наприклад, в школі ч. 24 на 13 учителів москалів є тільки одна вчителька полька і та вчить — співу. Вразив мене факт, що на московську мову в програмі навчання (не тільки в польських школах) призначено одну годину денно у всіх клясах, а на українську тільки дві години в тижні, і то лише протягом двох останніх років навчання. Переходячи біля одної з польських шкіл, я нав'язав розмову з хлопцями, які виходили зі школи, бо мене здивувало, що вони розмовляли між собою по-московськи; на має запитання — чому, мені відповіли: „бо ми вже так звикли".

Пам'ятники і кладовища.

З польських пам'ятників залишилися: Міцкевича, Гловацького і Кілінського. Пам'ятника Гловацького в парку його імени на Личакові я не бачив на давньому місці, але мене запевняли, що його не знищено. Інші пам'ятники: Фредри, Усійського, Смольки, Голуховського і ін. зникли. З пам'ятника бл. Яна з Дуклі перед костелом Бернардинів залишилася тільки підстава. На пам'ятнику Міцкевича польський напис ще є, але висунено жадання у місцевій пресі, щоб польський напис заступити українським.

Курган Любельської Унії знаходиться в стані повного знищення. Неконсервований на протязі 20 років просто розпадається. Мені не вдалося вийти вище, ніж до половини висоти. Вигляд Личаківського кладовища від вул. св. Петра змінюють нові гробівці з червоними зірками замість хреста, але всередині кладовища змін не видно. В час окупації совєтської і німецької майже всі гробівці були сплюндровані бандитами, які шукали здобичі, здіймали навіть металеві написи. Кладовище оборонців Львова знищене і занедбане.

Крім костелу і школи, немає ніякого зорганізованого польського життя у Львові. Ще тільки приїзд польського театру є нагодою зійтися в більшій кількості поляків в одному місці. Люди мають мало надії на зміну ситуації за їх життя.

Українці.

Згідно з місцевою оцінкою, колишніх мешканців Львова української національности є заледве 5 до 8 тис., себто 2% теперішньої кількости мешканців. Не маючи доступу до реєстрів, трудно це перевірити.

По давніх господарських і культурних установах, як наприклад, „Народна Торговля" або книгарні, яких було кілька в Ринку і при вул. Руській і Вляхарській — немає навіть сліду.

На Личаківському кладовищі залишився пам'ятник українського поета Івана Франка, а свіжі в'язанки квітів, складені у підніжжя пам'ятника, є доказом пом'яті його земляків. Я балакав з кількома знайомими українцями, котрих я випадково стрінув, — усі були згідні з тим, що період до року 1939 був ідилією в порівнянні з теперішніми часами.

Від часів Костельника (забитого атентатниками*), всі греко-католицькі церкви у Львові стали православними, але тільки 3 з них діють, а саме катедра св. Юра, церква Успенія, так зв. Волоська при вул. Руській і Преображенська при вул. Краківській. Єдина православна церква, що її колись вибудували за царські гроші при вул. Францішканській, замкнена. Вірні своїй релігії українці ходять до польських костелів, з православних церков користає радше населення, що нахлинуло з Московщини, ніж місцеве українське.

Зворушливу хвилину перебув я, коли на площі Галицькій пізнали мене старі львівські перекупки. З криком „та най мнє креф залєє, та то пан Козьол"... одна з них кинулася мені на шию, а інші оточили мене вколо, випитуючи про знайомих і найближчих, котрих у Львові вже немає.

Якщо я хотів би зібрати і окреслити враження і почування, що я їх зазнав, знайшовшися по стількох роках в своєму родинному місті, я уняв би їх одним словом — це було для мене глибоке психічне потрясення. В місті, в якому я народився, виховався і майже повний час мого ділового життя перебув, я почувся нагло інтрузом. І від того почування я не міг звільнитися протягом цілого часу мого перебування у Львові. Я мав почування, що його мусить мати людина, котра, вернувшись по довгих роках мандрівки по світі до родинного дому, замість близьких облич родини, застає в ній цілком чужих, байдужих людей. В атмосфері міста я вичував якусь пустку, якби не мав душі.

(Кінець).

*) Берестейську Унію з 1595 придушено московськими способами і методами, відомими з історії. По повторному зайнятті Львова, Совєти, виарештували й вивезли передусім усіх українських єпископів. Наслідник Митрополита Шептицького, який помер 1 листопада 1944 р., архиєпископ Йосиф Сліпий, засуджений на 15 років до таборів примусової праці, і випущений в році 1956, знову дістав присуд на 7 років. Його помічник Н. Будка помер в році 1949 в Караганді на Сибірі. Старого Й. Коцюловського, архиєп. Перемиського схоплено з території „суверенної" „Польської Людової Республіки".

Фонд на будову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні досягнув $117,821.00

За місяць серпень 1961 на Фонд Будови Пам'ятника Шевченкові вплинуло до Крайового Комітету $32,261.40. На це зложилися наступні вплати:

32 Місцеві Комітети Пам'ятника Шевченкові (збірки) $ 29,303.33; 9 Відділів УНСоюзу (ч. ч. 63, 160, 209, 305, 370, 344, 484, 307 і Байон Т-во ім. Шевченка) $290.78; Союз Українців Католиків „Провидіння" Гол. Управа $1,000.00; Українська Православна Церква Покрови св. Богородиці $100.00; Українське Євангельське Об'єднання Півн. Америки 1-ша вплата із здекларованих $100.00 — $10.00; Вплачено від 36 осіб прямо до Крайового Комітету $940.35; Вплата з імпрез та ін. від 4 громад $616.94. — Разом $32,261.40.

З більших вплат у місяці серпні відмічуємо від Місцевих Комітетів: Филаделфія $13,413.45, Ню Йорк Сіти $7,991.60, Сиракюзи $1,699.50, Шикаго $1,248.00, Міннеаполіс $565.00, Бріджпорт $502.01, Ст. Луїс, Міссурі $491.00, Ню Гейвен $279.00, Ню Бритейн $277.00, Питсбург $281.00, Дітройт Схід $254.00, Омага, Небраска $200, (Кат. Громада), Коговс, Н. Й. $200, Стейтен Айленд, Н. Й. $193.00, Гемпстед, Н. Й. $ 170.00, Виппани, Н. Дж. $165.00, Аліквіпа, Па. $155.00, Вілімантік $149.00, Трентон, Н. Дж. $120.00, Пасейк, Н. Дж. $118.00. Після висоти вплинів — серпень — відібрав перше місце травневі, у якому впливи — $29,384.03.

До кінця серпня ц. р. вплинуло до Крайового Комітету на Фонд Будови Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні ефективно $117,821.69.

Крім того є відомим Крайовому Комітетові, що деякі Місцеві Комітети мають у себе зібрані, ще не переслані Крайовому Комітетові суми із збірок, як також є здекляровані датки, що їх Крайовий Комітет ще не отримав.

Подаючи клич:

ВЕСЬ ДОХІД З ВАКАЦІЙНИХ ІМПРЕЗ ПРИЗНАЧУЙТЕ НА ФОНД БУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ!

Крайовий Комітет знов взиває Українські Громади:

А) де немає місцевого комітету — оформити Комітет Пам'ятника Шевченкові з представників існуючих на місці українських Товариств або при існуючому Товаристві чи Церковній Громаді, щоб так включитися в історичну акцію Будови Пам'ятника Шевченкові в ЗДА.

Б) Місцеві Комітети негайно переслати зібрані датки разом із списком Жертводавців, щоб можна їх було вмістити в Першому Списку Жертводавців на Пам'ятник Шевченкові, що має вийти окремою прилогою в українській пресі.

Завважуємо, що є випадки, коли не українці, довідавшись про акцію збірки на Фонд Будови Пам'ятника Шевченкові, присилають свої датки на Фонд та ще супроводжують їх іноді досить цікавими листами, як оцей від польського професора, що подаємо його в перекладі:

„Вельмишановні Панове! Даючи вислів шанованій від мене засаді, що всі пристрасті й спори, існуючі між нами, повинні припинитися, що ми повинні відкинути все те, що нас ділить і прийняти те, що нас лучить (а лучить нас дуже багато), дозволю собі переслати чек на суму $5.00 на справу Шевченківського Комітету. Залучаю вислови братнього поздоровлення. (—) ".

Життєве забезпечення це також ощадність. В потребі одержите позику на свою грамоту. Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ТРЕБА ПОДІЛИТИ!

(Закінчення зі стор. 2-ої)

мусь в цьому випадку — симпатії тільки не-російських народів, а симпатії російського народу такі потрібні, може тому, що його не будуть нищити?).

Таких формул від кінця війни можна нарахувати більше. Всі вони мають спільні риси: 1) обстоюють потребу неподільности Совєтського Союзу і 2) не визнають існування поневолених народів і потреби їх визволення, як вигідної карти в зовнішній політиці ЗДА.

Протягом 10 - 12 років українські емігранти в ЗДА пробували взяти на себе ролю Сципіона, доводячи потребу поділу Совєтського Союзу. Їх формула досить проста й логічна: Останні світового розміру війни були війнами, де з одного боку виступали німці, а з другого — росіяни. Для світового миру треба розділити ці дві войовничі держави так, щоб вони не мали змоги розпочати ще одну війну. Коли поділити Совєтський Союз на 15 республік, з яких він складається тепер, то витвориться досить добрий баланс сил: сто мільйонів росіян на півночі збалянсуються дев'яноста мільйонами німців у центрі Европи. Кільце таких держав, як Україна, Польща, Румунія і т. д., розділяє ці дві войовничі агресивні держави, гарантуючи мир в Европі. Росія має досить власної сталі, вугілля та нафти, щоб існувати самостійно, без України, без Азербайджану і без Казахстану, який має стати заборолом проти Китаю на Сході, якщо на Заході таку позицію займе Індія і Пакістан.

Та не знайшлось охочих прислухатись до цього пляну, який мав широко виявити імперіялістичні тенденції і політику Москви. Українці не змогли набрати твердости і впертости Сципіона, тому тепер черга за американцями. Вони не мають уже багато часу на роздуми та приготування: історичний годинник показує п'ять до дванадцятої. Події на Кубі і тепер, можливо, в Бразилії показують, що ворог стоїть уже під брамою.

Той, хто з якоюсь самогубною сліпотою дбає про збільшення сили свого смертельного ворога — мусить загинути! Остання хвилина тепер піднести рішальне гасло, яке це може зменшити силу комуністів, вдарити їх у їхнє найчутливіше місце. Це гасло: Розділіть Совєтський Союз! Звільніть Поневолені неросійські народи! Робіть це зараз, бо це останні союзники Америки — і завтра вже буде пізно!

Короткі Вістки

● Професор жіночого університету в Токіо, столиці Японії, американець Ерл Рейнолдс, пацифіст, який в 1958 році поїхав був своїм яхтом на заборонений обшир на Тихому океані, де відбувались американські штучні атомові вибухи, написав листа Хрущову, що він з своєю родиною так само поїде на терени, де большевики переводять свої атомові вибухи. Наївний американський пацифіст не бере, видно, під увагу, що большевицька поведінка з такими людьми „трохи" інша від поведінки американської.

● Кляус Фукс, англійський атомовий фахівець, совєтський шпигун, який після відсидження своєї в'язничної кари в Англії переїхав був до Східньої Німеччини, від шістьох тижнів працює в СССР в центральній атомово - дослідчій лабораторії. Західні газети твердять, що це саме він обіцяв большевикам випродукувати атомову „супербомбу".

ДРУГА СЕСІЯ СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ НАУКИ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

її рільнича цінність". У відкритті цієї другої сесії Конгресу і в пленарній конференції взяло участь 127 осіб — членів Президії, доповідачів і гостей.

В суботу дня 9 вересня ц. р. після полудня, почавши від 3-ої години, відбулися в залях Українського Інституту Америки засідання окремих комісій Конгресу. У першій — філологічній комісії, що нею проводили д-р Коть Кисілевський та д-р Григорій Лужницький, виступили із доповідями: д-р П. Ковалів про „Систему голосних фонем у слов'янських мовах", д-р В. Лев — про „Євгена Ю. Пеленського, як бібліографа і літературознавця", д-р К. Кисілевський — про „Правописні системи Шевченкових ‚Кобзарів'", д-р Гр. Лужницький — про „Доктора Фавста на Україні", д-р В. Стецюк про „Клясичну освіту в Україні в минулому і сьогодні" та д-р Ол. Соколишин про „Швайпольда Фіоля в нових дослідах". Дві доповіді неприсутніх доповідачів — д-ра Яра Славутича про „Епітет у поезії Шевченка" та мгра Р. Кухара про „Проблематику українки в американських бібліотеках" були зреферовані д-ром В. Стецюком та д-ром В. Левом. Слухачами доповідей в цій комісії було до яких 30 осіб. Засідання Історичної комісії, що нею проводили д-р Матвій Стахів та мгр. Зенон Стефанів, започаткував прибулий з Торонта д-р Ярослав Пастернак, автор востаннє виданої монументальної праці „Археологія України" на тему „Формація української нації в світлі археологічних дослідів". Після цього слідували доповіді: д-ра Т. Мацькова п. н. „Княжий титул Мазепи в світлі його листа до цісаря Йосифа І", д-р Марії Кобринської п. н. „Роля жінки в економіці гетьманської України", д-ра В. Трембіцького п. н. „Територіяльне оформлення та границі української держави в 1917-1923 рр.", мгра З. Стефанова п. н. „Збройні сили української держави" та мгра І. Зєлика п. н. „Спроба теоретичного підходу до соціології мистецтва". Доповідей в історичній комісії слухало понад 50 осіб. Після закінчення засідання цієї комісії відбулися збори Історично-Філософічної Секції НТШ, що ними проводив її місто-голова д-р Матвій Стахів. В третій комісії, в якій об'єдналися комісії правничо-політична, економічна і регіональних дослідів і якою проводили д-р Микола Величківський та д-р Юрій Старосольський, читали доповіді: д-р Ю. Старосольський про „Природу міжнародного злочину", д-р М. Величківський про „Совєтський експеримент з агромістами", д-р М. Чировський про „Меркантилізм в Україні на переломі 17-19 ст ст.", ред. Іван Дурбак про „Наші монографії і регіональні збірники" та д-р С. Демидчук про „Американсько-український правничо-політичний довідник". Доповідь д-ра Ю. Фединського про „Український територію над Дунаєм — юридичний аспект" прочитав д-р І. Новосівський. Слухало доповідей до яких 20 осіб. В четвертій, математично-фізичній комісії, що відбувала своє засідання під проводом д-ра Юрія Мачука та д-ра Володимира Калини, виступали з доповідями: д-р О. Андрушків п.н. „Подвійні ряди з додатніми членами", д-р Ю. Мачук п. н. „Вимір повного електричного опору в замороженому стані крови, плязми, розчину калійхлориду і леду, в залежності від частоти змінного струму й температури", д-р П. Шулежко п. н. „Узагальнена метода кольокації і її окремі випадні і застосування", інж. А. Дерев'янко п. н. „Атомова енергія мирного вжитку в Україні і в РСФСР", д-р Ол. Біланюк п.н. „Одночастинні ядрові конфіґурації в нуклеарній структурі", д-р В. Петришин „Узагальнена метода Гаусса-Сайделя для рівнянь в просторах Гільберта" і д-р Юл. Гіриак п. н. „Новий тип трикутника Паскаля". Слухало доповідей в цій комісії яких 15 осіб. На п'ятій, хемічно-біологічній комісії виступили із своїми доповідями: д-р А. Шутка і п-на Марія Дзв. Кравців на тему „Хемічна еволюція, як біогеохемічний процес", д-р Іван Олексишин про „Розвиток органічного життя на землі", д-р М. Зайців про „Нові методи хемічного опраціювання товщів", д-р Є. Вертипорох п. н. „Хльорування дериватів бензазотної кислоти", д-р Ор. Попович „Явища флюоресценції в 8-гідроксихінолінових сполуках" та д-р М. Єфремов „Періодична система хемічних елементів, як праобраз світової гармонії". На цьому ж засіданні д-р Ол. Архімович зреферував дві доповіді неприсутнього д-ра В. Белихохатька п. н. „Вплив активної реакції води PH на життя риб" та „Аналіза води з ріки Ріо Гранде та її допливів в околицях Сан Павльо". Слухало доповідей в хемічно-біологічній комісії яких 20 осіб. На останній, медично-лікарській комісії, що нею проводили д-р Михайло Міщенко та д-р Роман Осінчук, читали свої доповіді: д-р Мирослав Лабунька п. н. „Николай Судзіловський — перший лікар з України в ЗДА", д-р Ф. Укpадига п. н. „Нова гіпотеза про рух рідини в людині і в тварини", д-р Р. Осінчук п. н. „Здоровний стан населення Західних Земель України після прилучення їх до Австрії" та д-р М. Міщенко п. н. „Гіпнотичний стан і сон, як вираз процесу нервового напняття". Крім цього на цій комісії д-р Стефанія Гук прочитала доповідь неприсутнього проф. д-ра В. Плюща про „Медицину в Україні в добі Шевченка", д-р К. Рогозинський прочитав доповідь д-ра Р. Лисняка з Каліфорнії про „Лікування герпес сімплекс' у хініною" і д-р Р. Осінчук прочитав доповідь д-ра І. Розгона і д-ра В. Розгона про „Фізіологічну систему сполученої тканини організму в світлі вчення О. Богомольця". Слухало доповідей в медичній комісії понад 15 осіб.

В неділю дня 10 вересня відбулось закінчення засідання історичної комісії, на якій виголосив доповідь д-р Р. Климкевич на тему „Поблеми українського гербознавства", та математично-фізичної комісії, на якій д-р В. Богун-Чудинів прочитав три свої доповіді про „Михайла Остроградського — основоположника української математичної школи", про „Цілковито неасоціятивні математичні системи" і про „Півасоціятивні математичні системи".

О год. 12-ій вполудне цього ж дня відбулась кінцева пленарна конференція і закриття Конгресу: Конференцію відкрив проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, який в загальному говорив про велике значення Світового Конгресу Української Вільної Науки в рямках відзначення Сторіччя смерти Патрона НТШ — Тараса Шевченка. Проводив Конференцією проф. д-р О. Андрушків. Представники окремих Комісій здавали звіт про виголошені доповіді та підкреслювали ті нові здобутки української вільної науки, які виявилися на цьому Конгресі. Під час цієї кінцевої Конференції д-р Василь Стецюк подав „Підсумки праці Світового Конгресу Української Науки в його обидвох Сесіях". Число зголошених доповідей на обидві Сесії виносило 119, з чого на 1-ій Сесії прочитано в березні ц. р. 33 доповіді, а у вересні 58, разом 91. Перша Сесія була присвячена Шевченкознавству, а на ІІ-ій Сесії були читані доповіді з різних наукових ділянок. Українські науковці у вільному світі виявили, що вірні вони Шевченковому заповітові, і що працюють згідно з вільнолюбним духом Т. Шевченка, який бажав волі Україні і всьому світові. На Конгрес наспіли привіти від президента Джана Ф. Кеннеді губернаторів, сенаторів і конгресменів; від високих українських церковних достойників обох віровизнань, від численних організацій, товариств та приватних осіб. Управа НТШ плянує видати доповіді або принаймні їх резюме друком. Заключне слово виголосив проф. д-р Вінкентій Шандор.

Науковим референтом Конгресу Української Вільної Науки був секретар НТШ у ЗДА д-р Василь Стецюк, технічно-організаційним референтом другої сесії Конгресу, як і першої в березні ц.р. був скарбник управи НТШ у ЗДА і директор її канцелярії інж. Роман Кобринський.

В рамцях цієї другої сесії Конгресу відбула в суботу дня 9 вересня ц. р. загальні збори Філологічна Секція НТШ й обрала на цих зборах свою нову дирекцію в складі: д-р Василь Лев — директор, д-р Кость Кисілевський — заступник директора та ред. Богдан Кравців — секретар.

„Тризуб" і УСК почали футбольний сезон

Неділя, 10-го вересня. — Обидва українські репрезентанти футболу на Сході ЗДА почали минулої неділі свій черговий сезон грами т. зв. Інтер. Ліги. Філадельфійський „Тризуб" на виїзді в Ню Йорку переміг високо свого минулорічного суперника у фіналі Сходу за чашу ЗДА, С.К. Ню Йорк 6:2. УСК Ню Йорк гостив у себе на своєму грищі дружину професійної Американської Ліги, „Ньюарк Портуґіз" і програв з ним противником 1:3. В обидвох грах наших клюбів вислідами до половини змагань були нерішені, для „Тризуба" 2:2, а для УСК-у 1:1, але не однаково пощастило їм закінчити свої перші гри. В точкуванні Американської і Нім. Ліги чисельться так само відбуті гри в групах своїх ліг, як і міжлігові гри. Другі вислідм міжлігової неділі: Гунгарія — Ітеліенс 1:2; Айнтрахт — Галіція 2:2; Бруклин — Балтимор 3:3; Фалконс — Джуліяна 1:3; Фол Рівер — Гочі 3:5; Інтер Клюб — Дойчунгарн 6:3; Юрик Тракерс — Греки 1:2; Гакоа — Гота 2:2. Господарі подані на першому місці.

Тунісія погоджується на користування Францією баз в Бізерті під час кризи

Туніс. — Туніський президент Габіб Бурґіба заявив в минулу п'ятницю, що він приймає за підставу до переговорів з Францією в справі морської -летунської бази в Бізерті заяву през. де Голя з минулого тижня про користування Францією тією базою під час міжнародної кризи та про евакуювання її в пізнішому часі. Однак през. Бурґіба зазначив, що не можна залишити Франції право односторонього вирішування, як довго продовжуватиметься така міжнародна криза і коли вона скінчиться. Тому Бурґіба пропонує розпочати негайно переговори про вможливлення Франції свобідного користування тією базою, але водночас при визначенні терміну для її евакуювання.

На президента Франції де Ґоля переведено невдачний атентат

Париж. — Коли французький президент Шарль де Голь їхав з своєю дружиною та з ескортою у ще двох інших автах з Парижу до свого дому в Коломбей-ле-Дез-Егліз, від Парижу за 150 миль, то в одному місці, на шляху ч. 19 між місцевостями Ножан-сюр-Сен та Роміллі в департаменті Об, за купкою піску на дорозі спалахнув вихровий стовп вогню; при чому залунав слабий вибух. Авта, що мчалися великою швидкістю, проїхали не пошкоджені та у деякій віддалі від того місця зупинилися. За тою купкою піску виявлено 20 фунтів динаміту, до якого він електричний провід, скритий у глибині кількох цалів впоперек автостради: шнур губився в лісі по другому боці шляху, де його запалив атентатчик. З невідомої причини загорівся тільки порох, а динаміт не вибух. Мешканці недалекого фермерського дому схопили й передали поліції чоловіка, який втікав з лісу. Його мале авто скотилось в рів. Цим чоловіком був Марсіяль де Вільманді асекураційний урядовець. Переведено численні арештування, м. і. двох генералів резерви, як ніби керівників таємної правої організації „Таємна збройна організація", що перевела в останніх тижнях - місяцях цілий ряд бомбових атентатів на різні публічні й приватні доми. Арештовано кілька осіб, членів змови на життя де Голя. Арештовано теж одного промисловця, що його називають скарбником тієї організації. Спершу французькі власті думали затаїти той бомбовий атентат на де Голя, але тому, що було забагато свідків тієї події та що самі змовники могли розголосити її, то міністер внутрішніх справ Рожер Фрей проголосив офіційне повідомлення.

ВІДСТАЛІ КРАЇНИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

добре цього року зародили і ціни можуть впасти, а колгоспник на Поділлі цієї журби немає: що вродиться, все забере держава і для нього останеться лиш те, що він придбає „наліво". Дехто скаже, мовляв, наш селянин звик до біди і цього рабства він так дуже не відчуває, по містах ліпше. Так, по містах може й непогано, але — не українцям, яких в 1960 році нараховувалося у Львові не більше як 2%.

Особливо тяжко з одежею. На південному Поділлі задержалася була народна ноша. Селянин сіяв коноплі, годував вівці і мав свій одяг та верхню одіж. Тепер на маленькій „присадибній ділянці" немає місця на коноплі, а без поля годі втримати вівцю. Люди ходять обдерті, гірше як колишні жебраки.

Коли в Параґваї бюджет пересічного пролетаря становить $200, за офіційним курсом 200 нових рублів, то колгоспник був би вдоволений, якби мав половину того.

Дуже актуальною стає восени проблема чобіт або хоч би яких „шкрабів" для дитини, яка ходить до школи. Народне шкільництво, яким так величається совєтська влада, не виглядає рожево. В більшості сіл школи приміщують в колишніх приходствах. У кімнаті 12x10 стіп розміщується 30 і більше дітей. У селі Х. дві учительки і директор - москаль аж із Сибіру! Шкільних будинків по селах не то не будують, але навіть відремонтувати тих, що пережили війну, нема кому. Діти, що покінчили десятирічку, без комсомольського білета і протекції не мають жадної можливости попасти на вищі студії Для них залишається тільки шукати щастя на цілинних землях в середній Азії або на Сибіру!

ТАРЗАН, ч. 4710. Тарзан в пивниці.

Бурчачи із люті на вид злобісного жерця, Тарзан заатакував...

Але Людон, шкірячи зуби, натиснув швидко ґудзик на бічній стіні...

І частина підлоги розсунулася, кинувши мавполюда вниз... Вниз в темінь і в невідоме...